

govorili svoje jezike, ki se bodo gotovo spreminjali, tako kot so se spreminjali tudi pred pojavom globalizacije.«

Mija Kovač

Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta,
mijakovac@hotmail.com

**VIG ISTVÁN: VERANCSICS
FAUSTUS DICTIONARIUMA
A KORABELI EURÓPAI
KONTEXTUSBAN (Dictionarium
Fausta Vrančića u onodobnome
europskome kontekstu).** Budapest:
Tinta Könyvkiadó, 2011. 192 p.

Kapitalno epohalno djelo hrvatske leksikografije, petojezični rječnik (latinsko-talijansko-njemačko-hrvatsko-mađarski) Fausta Vrančića (1550, 1551 /?/-1617) od početka 20-oga je stoljeća u središtu zanimanja hrvatske lingvistike a i mađarske slavistike. S obzirom na okolnosti nastanka, nadalje na samu činjenicu da na naslovnoj strani ne nalazimo Vrančićevo ime, i o autorstvu se dosta raspravljalo u samoj struci. Najnovije djelo mađarskog talijanista-kroatista, profesora Filozofskoga fakulteta Sveučilišta Loránda Eötvösa Istvána Viga dokaz je permanentnoga zanimanja za ovo značajno djelo hrvatske i mađarske leksikografije.

Vigova ambiciozna monografija s jedne strane daje čitateljima vrlo precizan pregled o dosadašnjim »vrančićološkim« istraživanjama, s druge pak strane na temelju vlastitih istraživanja u precizno i filološki bogato strukturiranom konceptu iznese njegova najnovija dostignuća.

Autor u uvodnome poglavlju precizno određuje mjesto ovoga rječnika u onodobnoj europskoj humanističkoj leksikografiji, s posebnim osvrtom na njegovo mjesto u hrvatskoj i mađarskoj leksikografiji, kako bi nakon toga dao opširan pregled o stručnoj literaturi o Vrančiću i njegovom djelu. Na temelju iznijetoga Vig točno određuje trojni cilj svojih istraživanja: ispitivati vjerodostojnost rječnika, rekonstruirati jezično znanje Vrančića te potražiti moguće izvore rječnika. Autor se tijekom svojih istraživanja služio zavidno bogatom europskom leksikografskom produkcijom, od najranijih razdoblja do naših dana.

Autor vjerodostojnost rječnika provjerava preko analize raznih pojava, kao što su različite i krive semantičke podudarnosti, različite adekvatnosti u vrstama riječi, nepostojeći odnosno znatno modificirani oblici, pomaci unutar stupaca kada na određenome mjestu stoje riječi drugoga jezika, što je Vrančićev promašaj, tiskarske greške, krive informacije itd. Na temelju svih tih analiza Vig zaključuje da je Vrančićev rječnik nudio pomoć prije svega za razumijevanje latinskih tekstova, a bio je korisno pomagalo i za govornike četiri vulgarna jezika. Zasebno i svakako je zanimljivo pitanje razina Vrančićeva poznavanja (rječničko blago, gramatička pravila) svih tih jezika. Kako mu je hrvatski bio materinski jezik a sve ostale je osvojio tijekom svoga školovanja i duljega ili kraćega boravka u raznim kulturnim i jezičnim sredinama, iz povijesne perspektive nije lako dovoljno egzaktno odgovoriti na ta pitanja. Autor svoje zaključke temelji na analizi semantičkog provjeravanja, poznavanja dijalektalnog fonda riječi, adaptacije venedicijaskih riječi, adekvatnosti u rječnikom fondu koji se odnosi na rimsku civilizaciju te na vlastite, tj. Vrančićeve

izvirne tvorbe riječi. Na osnovu podrobnoga pregleda svih tih razina Vig zaključuje da je Vrančić u sljedećem redosljedu poznavao rječničko blago tih jezika: mađarski, njemački, talijanski, hrvatski. Prema tome, što je svakako iznenađujuće, najviše je poznavao mađarski jezik. Njegovo je poznavanje gramatičkih pravila tih jezika bilo na zavidnoj razini. Svi filolozi su se bavili pitanjem izvora Vrančićeva rječnika, pa je Vig tome pitanju posvetio posebno poglavlje. Autor pobija stajalište da je Vrančićevo polazište kod sastavljanja latinskih natuknica bio Calepinov rječnik. Prema njegovim istraživanjima sljedećim se izvorima služio: Calepin, Dasypodije, Megiser, Szikszaijev rječnik, Murmellijeva i Pestijeva nomenklatura. Osim toga bitno je naglasiti, kako nam autor dokazuje, Vrančić je u svome radu nastupao vrlo suvereno, bazirao se na vlastitom poznavanju tih jezika i tako upisivao različita značenja. Na samome koncu svoje monografije autor upozorava na opreznost pri ocjenjivanju višejezičnih rječnika čitavoga razdoblja kada je leksikografija još u svojoj početničkoj fazi razvoja. S obzirom na broj natuknica (blizu dvadeset tisuća) nije bilo lako snalaziti se u labirintu pet jezika. Vrančiću je, kako nam autor daje do znanja, unatoč nedostacima ipak pošlo za rukom.

Monografija Istvána Viga u svakom slučaju značajan je doprinos mađarskoj i hrvatskoj »vrančićologiji«, dostojno djelo bogatoj filološkoj tradiciji mađarske slavistike koje će prema našoj prosudi imati vrlo pozitivan i plodan odziv leksikografske jezikoslovne struke.

István Lukács

Univerza Loránd Eötvösa, Filozofska fakulteta, lukacs.istvan@btk.elte.hu

MATJAŽ KLEMENČIČ:
ZGODOVINA SKUPNOSTI SLOVENSКИH AMERIČANOV V PUEBLU, KOLORADO. Maribor: Mednarodna založba Oddelka za slovanske jezike in književnosti, Filozofska fakulteta Univerza v Mariboru; Ljubljana: Inštitut za narodnostna vprašanja, 2011. (Mednarodna knjižna zbirka Zora, 79) (Ethnicity, 13). 353 str.

Leta 2011 je kot 79. knjiga Mednarodne knjižne zbirke Zora izšla znanstvena monografija Zgodovina skupnosti slovenskih Američanov v Pueblu, Kolorado, Matjaža Klemenčiča, slovenskega zgodovinarja in rednega profesorja za novejšo in sodobno zgodovino, ki se ukvarja predvsem z zgodovino slovensko-ameriške skupnosti, zgodovino razpadanja Socialistične federativne republike Jugoslavije ter zgodovino koroških Slovencev. Z izidom monografije se je zapolnila znatna vrzel na področju proučevanja slovensko-ameriških skupnosti v ZDA, saj pred tem ni obstajalo nobeno znanstveno delo, ki bi celovito obravnavalo priseljevanje Slovencev v tedaj enega največjih železarskih in industrijskih središč na svetu, nastanek in razvoj slovenske skupnosti in nasebine v Pueblu, njen prostorski in družbeni razvoj, ekonomsko, politično, družbeno in društveno udejstvovanje prebivalstva slovenskega etničnega porekla na tem območju, njegovo vključevanje v ameriško družbo ter spreminjanje njegove socialno-gospodarske strukture od začetka priseljevanja pa vse do današnjih dni. Vse to in več je sedaj zapisano v monografiji, ki bralca seznanja z zgodovino največje slovenske izseljenske skupnosti zahodno od reke Misisipi, katero določajo pomembna društva, dogodki in osebnosti.